

ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ
ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ
ΗΡΩ ΠΑΠΑΛΟΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ε. ΔΑΝΙΚΑ
2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΛΛΙΣΙΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ : 2017-18

Ιερός Λόχος (1821)

- Ο Ιερός Λόχος ήταν στρατιωτικό σώμα που ιδρύθηκε από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στη Φωξάνη, πόλη στα όρια της Μολδαβίας με τη Βλαχία, στα μέσα Μαρτίου του 1821 και συγκροτήθηκε από εθελοντές σπουδαστές των ελληνικών παροικιών της Μολδοβλαχίας και της Οδησού, κυρίως.
- Ήταν η πρώτη οργανωμένη στρατιωτική μονάδα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και του ελληνικού στρατού γενικότερα. Ο Υψηλάντης πίστευε πως οι νεαροί αυτοί θα μπορούσαν να αποτελέσουν την ψυχή του στρατού του. Γι' αυτό τους ονομάτισε από το κλασικό όνομα του Ιερού Λόχου των Θηβών.

Στολή

- Οι άνδρες του Ιερού Λόχου έφεραν ομοιόμορφες στολές ευρωπαϊκού τύπου φτιαγμένες από ολόμαλλη μαύρη τσόχα γι' αυτό και ονομάζονταν μελανοφόροι ή μαυροφόροι.
- Η στολή του ιερολοχίτη αποτελούνταν από χιτώνιο μακρύ που έφθανε λίγο πιο πάνω από τα γόνατα, περισκελίδα και ψηλό χωρίς γείσο κάλυμμα κεφαλής, που σύμφωνα με την περιγραφή που δίνει ο Κωνσταντίνος Ράδος έμοιαζε με το κάλυμμα των Ουσάρων.
- Το κάλυμμα αυτό έφερε στην κορυφή λευκό λοφίο και ψηλά, τρίχρωμο εθνόσημο με κόκκινο λευκό και κυανό χρώμα. Κάτω από αυτό μετωπικά υπήρχε νεκροκεφαλή με δύο οστά χιαστί από λευκό μέταλλο, σημαίνοντα Ελευθερία ή Θάνατος.

Στολή

- Ο ιερολοχίτης είχε για όπλο λογχοφόρο τυφέκιο ενώ έφερε χιαστί δερμάτινη ζώνη με τις παλάσκες και το γυλιό στη μέση.
- Το μόνο γνωστό μέχρι σήμερα κειμήλιο που προέρχεται από τη στολή των ιερολοχιτών είναι ο επενδύτης του ιερολοχίτη Κωνσταντίνου Ξενοκράτους (1803-1876), ο οποίος εκτίθεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

Σημαία

Η σημαία του Ιερού Λόχου ήταν τρίχρωμη.

Στο στρατιωτικό οργανισμό που συνέταξε ο Νικόλαος Υψηλάντης στις παραγράφους ΙΑ και ΙΒ η σχετική οδηγία για τη σημαία αναφέρει:

" Η Ελληνική σημαία τόσο εις τα της ξηράς στρατεύματα όσο και εις τα της θαλάσσης πρέπει να είναι κατασκευασμένη εκ τριών χρωμάτων: άσπρο, μαύρο και κόκκινο. Το άσπρο σημαίνει την αθωότητα της δικαίας ημών επιχειρήσεως κατά των τυράννων, το μαύρο το υπέρ πατρίδος και ελευθερίας θάνατον ημών και το κόκκινο την αυτεξουσιότητα του Ελληνικού λαού και την χαράν αυτού διότι πολεμεί δια την ανάστασιν της Πατρίδος"

Στη μία πλευρά της σημαίας αναγραφόταν το ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ και υπήρχε στο κέντρο η εικόνα των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Στην άλλη πλευρά υπήρχε η εικόνα του Φοίνικα αναγεννώμενου από τις φλόγες και αναγραφόταν ΕΚ ΤΗΣ ΚΟΝΕΩΣ ΜΟΥ ΑΝΑΓΕΝΝΩΜΑΙ.

Οργάνωση

- Διοικητής του Ιερού Λόχου διορίστηκε ο Γεώργιος Καντακουζηνός, πρώην ανώτερος αξιωματικός του τσαρικού στρατού – ο οποίος σύντομα παραμερίστηκε από τον Υψηλάντη - και υπασπιστής ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, συνιδρυτής της Φιλικής Εταιρείας. Εκατόνταρχοι του Ιερού Λόχου ήταν ο Σπυρίδων Δρακούλης, δραματικός ηθοποιός, από την Ιθάκη, ο Κωνσταντινουπολίτης Δημήτριος Σούτσος, αδελφός του ποιητή Αλέξανδρου Σούτσου, ο Κεφαλλονίτης Λουκάς Βαλσαμάκης, ο Πελοποννήσιος Ανδρόνικος, ο Φαναριώτης Αλέξανδρος Ρίζος, γιος του πρωθυπουργού της Μολδαβίας Ιάκωβο Ρίζο Νερουλό, ο Ρίζος από τα Ιωάννινα και ο Χιώτης Ιωάννης Κρόκιας.
- Εκτός όμως από το Πεζικό τμήμα δημιουργήθηκε και Ιππικό με στολές Ουσάρων και Κοζάκων. Για δε την οργάνωση του Ιππικού σημαντικά χρηματικά ποσά διέθεσε επίσης και ο ηγεμόνας της Μολδαβίας Μιχαήλ Σούτσος.

Όρκος Ιερού Λόχου

- Στην Φωξάνη, οι σπουδαστές που δεν είχαν καμιά στρατιωτική εμπειρία άρχισαν να γυμνάζονται και να εκπαιδεύονται στην χρήση των όπλων και της λόγχης. Η ορκωμοσία τους έγινε στο ναό της πόλης:
- *«Ως Χριστιανός ορθόδοξος και υιός της ημετέρας Καθολικής Εκκλησίας, ορκίζομαι στο όνομα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και της Αγίας Τριάδας να μείνω πιστός εις την Πατρίδα μου και εις την Θρησκείαν μου.
Ορκίζομαι να ενωθώ με όλους τους αδελφούς μου Χριστιανούς δια την ελευθερίαν της Πατρίδος μας.
Ορκίζομαι να χύσω και αυτήν την υστέραν ρανίδα του αίματός μου υπέρ της θρησκείας και Πατρίδος μου.
Να αποθάνω μετά των αδελφών μου υπέρ της Ελευθερίας της Πατρίδος και της Θρησκείας μου.
Να φονεύσω και αυτόν τον ίδιον τον αδελφόν μου, εάν τον εύρω προδότην της Πατρίδος μας. Να υποτάσσομαι στον υπέρ της Πατρίδος μου αρχηγόν, Να μη βλέψω εις τα όπισθέν μου, εάν δεν αποδιώξω τον εχθρόν της Πατρίδος και Θρησκείας μου.
Να λάβω τα όπλα εις κάθε περίστασιν, ευθύς μόλις ακούσω ότι ο Αρχηγός μου εκστρατεύει κατά των τυράννων και να συγκαταφέρω άπαντας τους φίλους και γνωρίμους μου εις το να με ακολουθήσωσιν. Να βλέψω πάντοτε τους εχθρούς μου με μίσος και με περιφρόνησιν. Να μη παρατήσω τα όπλα προτού να ιδώ ελευθέραν την Πατρίδα μου και εξολοθρευμένους τους εχθρούς της.
Να χύσω το αίμα μου, ίνα νικήσω τους εχθρούς της θρησκείας μου ή ν' αποθάνω ως μάρτυς δια τον Ιησού Χριστόν.
Ορκίζομαι τέλος πάντων εις το της Θείας Μεταλήψεως φοβερόν Μυστήριον ότι θα υστερηθώ της Αγίας Κοινωνίας εις την τελευταία μου εκείνην ώρα, εάν δεν εκτελέσω απάσας τας υποσχέσεις, τας οποίας έδωσα ενώπιον της εικόνας του Κυρίου μας Ιησού Χριστού »*

Θούριος Ιερού Λόχου

- Τον θούριο αυτό που υιοθέτησαν και τραγουδούσαν οι Ιερολοχίτες τον είχε συγγράψει 20 χρόνια πριν ο Αδαμάντιος Κοραής.

*Φίλοι μου συμπατριώται δούλοι ν' άμεθα ως πότε;
των αγρίων μουσουλμάνων της Πατρίδος των
τυράννων;*

Έφθασεν ω φίλοι τώρα εκδικήσεως η ώρα.

Η κοινή πατρίς φωνάζει με τα δάκρυα μάς κράζει!

*Γίνομεν Γραικοί γενναίοι; δράμετ' άνδρες τε και νέοι κι
είπατε μεγαλοφώνως. Είπατε όλοι τε συμφώνως.*

*Κι' ασπαζόμεν' εις τον άλλον μ' ενθουσιασμόν μεγάλον
έως πότε η τυραννία; Ζήτω η Ελευθερία!*

Επιχειρήσεις

- Η πρώτη μεγάλη μάχη (πλην διαφόρων μικροσυμπλοκών) που επιλέγει να δώσει ο Υψηλάντης, είναι στην κωμόπολη του Δραγατσανίου, όπου είναι εγκατεστημένη ισχυρή φρουρά με ιππικό των Τούρκων. Μετά από μία τριήμερη δύσκολη πορεία κάτω από πολύ κακές καιρικές συνθήκες, ο Ιερός Λόχος θα φτάσει απέναντι από το Δραγατσάνι όπου θα στρατοπεδεύσει.
- Την επόμενη ημέρα, 7 Ιουνίου 1821, θα ξεκινήσουν οι αψιμαχίες, προτού καταφτάσει όλο το στράτευμα, με την αποτυχημένη επίθεση του ελληνικού ιππικού του Βασιλείου Καραβία. Ο Ιερός Λόχος, με επικεφαλής τον Νικόλαο Υψηλάντη, έσπευσε προς βοήθεια με 375 αξιωματικούς και οπλίτες, αλλά η φυγή του τμήματος του Καραβία ανάγκασε τους Ιερολοχίτες να πολεμήσουν μόνοι τους χωρίς την υποστήριξη ιππικού. Πριν προφτάσει ο Ιερός Λόχος να σχηματίσει τετράγωνο, επιτέθηκε το τουρκικό ιππικό με αρχηγό τον Καρά Φείζ και χώρισε το Λόχο στα δύο. Η μάχη ήταν σκληρή και αιματηρή. Οι Ιερολοχίτες πολέμησαν ηρωικά και έγραψαν μια ένδοξη σελίδα στη νεοελληνική ιστορία. Οι απώλειες ήταν σημαντικές, οι εκατόνταρχοι, ο σημαιοφόρος του Λόχου, 25 αξιωματικοί και 180 στρατιώτες έπεσαν νεκροί, ενώ 37 Ιερολοχίτες αιχμαλωτίστηκαν και στάλθηκαν στο Βουκουρέστι κι από εκεί στην Κωνσταντινούπολη, όπου αποκεφαλίστηκαν. Στη κρίσιμη στιγμή της μάχης έφτασε ο Γεωργάκης Ολύμπιος ο οποίος διέσωσε τους υπόλοιπους, 136 συνολικά, μεταξύ των οποίων και ο αρχηγός Νικόλαος Υψηλάντης και ο υπασπιστής του Ιερού Λόχου Αθανάσιος Τσακάλωφ, και τη σημαία του Λόχου από το σημείο που είχε πέσει ο σημαιοφόρος. Ο Νικόλαος Υψηλάντης σώθηκε τυχαία από έναν φιλέλληνα Γάλλο αξιωματικό,

Επιχειρήσεις

- Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης κατέφυγε στο Ρίμνικο, όπου συνέταξε την τελευταία διαταγή του στις 8 Ιουνίου 1821, με την οποία στιγμάτισε την προδοσία του πολιτικού και στρατιωτικού του επιτελείου και εξήρε την αυτοθυσία του Ιερού Λόχου:
- *«Σεις δε σκιαί των γνησίων Ελλήνων και του Ιερού Λόχου, όσοι προδοθέντες επέσατε θύματα δια την ευδαιμονίαν της πατρίδος, δεχτήτε δι' εμού τας ευχαριστήσεις των ομογενών σας! Ολίγος καιρός και στήλη θα αναγερθή να διαιωνίση τα ονόματά σας. Με χαρακτήρες φλογερούς είνε εγκεχαραγμένα εις τα φίλτρα της καρδίας μου, τα ονόματα εκείνων όσοι μέχρι τέλους μ' έδειξαν πίστιν και ειλικρίνειαν. Η ενθύμησις των θα είναι πάντοτε το μόνον δροσιστικόν ποτό της ψυχής μου .»*

Μνημεία αφιερωμένα στον Ιερό Λόχο

- Στο κοιμητήριο του Δραγατσανίου στη Ρουμανία υπάρχει το Μνημείο των Πεσόντων Ιερολοχιτών το οποίο ανεγέρθη στα 1884 με την πρωτοβουλία της συντακτικής επιτροπής της Ελληνικής εφημερίδας του Βουκουρεστίου "Σύλλογοι". Το μνημείο φιλοτέχνησαν από πεντελικό μάρμαρο οι Τήνιοι καλλιτέχνες Χαλεπάς και Λαμπαδίτης. Έχει ύψος συνολικά επτά μέτρων. Στην κύρια όψη του στηλοβάτη του υψώνεται μονόλιθος 5 μέτρων με ανάγλυφο σταυρό επί της ημισελήνου και από κάτω το σήμα των ιερολοχιτών. Στο κέντρο του στηλοβάτη εν μέσω δάφνινου στεφανιού αναγράφεται με χρυσά γράμματα : *ΔΙΑΒΑΤΑ ΑΓΓΕΛΟΥ ΟΤΙ ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΜΕΘΑ ΥΠΕΡ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙ/*.
- Μία ακόμη στήλη εις μνήμην των ιερολοχιτών, έργο του γλύπτη Λεωνίδα Δρόση, έστησε ο ποιητής Αλέξανδρος Σούτσος εις μνήμην του αδελφού του Δημητρίου, του ηρωικού εκατόνταρχου του Ιερού Λόχου στα 1845 αρχικά, ΒΔ του Πανεπιστημίου. Από τα 1885 η στήλη μεταφέρθηκε δίπλα στον Ιερό Ναό των Ταξιαρχών στο Πεδίον του Άρεως κοντά στο μνημείο του Αλέξανδρου Υψηλάντη που φιλοτεχνήθηκε στα 1869 από τον Λ. Δρόση.

Πηγές

- ◉ Ράδος, Κωνσταντίνος Ν. (1919). *Ο Ιερός Λόχος και η εν Δραγατσανίω μάχη*. Εν Αθήναις: Πανεπιστημιακή Επιθεώρησις.
- ◉ Γ. Κορδάτου. *Μεγάλη Ιστορία της Ελλάδας*
- ◉ Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ LAROUSSE BRITANNICA
- ◉ Φωτεινός Ηλίας (1846) *Οι Άθλοι της εν Βλαχία Επαναστάσεως το 1821 έτος* Εν Λειψία της Σακσονίας.
- ◉ Φιλήμων Τιμολέων (1861) *Δοκίμιον ιστορικόν περί της Ελληνικής Επαναστάσεως* Αθήναι: Τύποις Σούτσα & Α. Κτενά
- ◉ Ζυγούρη Νικολέττα (2011) *Ο επενδύτης του ιερολοχίτη Κωνσταντίνου Ξενοκράτους* Τεκμήρια Ιστορίας Μονογραφίες 2011 ΙΕΕΕ σσ53-70

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ!!!